

Současná britská literatura

Richard Olehra

Kdo jsem?

PhDr. Richard Olehla, Ph.D.

- doktorát z americké literatury na FF UK
- autor desítek doslovů a recenzí v českém tisku
- učil na řadě VŠ v ČR

Co všechno dnes probereme

- rozdíl mezi britskou literaturou v GB a v ČR
- témata v současné britské literatuře
- významní autoři – po segmentech
- kde sehnat informace o britské literatuře

Jaká díla jsou úspěšná v britské literatuře?

Ta, která:

- dostanou literární cenu
- jsou zařazena do užšího výběru na literární cenu
- mají šikovného literárního agenta (role veletrhů ve Frankfurtu, Londýně)
- mají velkou marketingovou podporu
- mají za autora "celebritu" (Joanne K. Rowling)

Literární ceny v GB

- Man Bookerova cena (The Man Booker Prize)
- The Costa Book Award (dříve The Whitbread Prize)
- The Orange Prize (jen pro ženy)
- The Guardian First Book Award

Literární ceny - strategie

- vždy nejprve longlist (6 – 10 děl)
- potom následuje shortlist (3 – 5 děl)

Jaká díla jsou úspěšná v českém překladu?

Ta, která

- dostanou literární cenu
- jsou zařazena do užšího výběru na literární cenu
- mají šikovného literárního agenta
- byla napsána autorem, jehož jiná kniha v českém překladu již vyšla
- jsou od autora, který se zná s českým překladatelem / redaktorem
- poslouží jako předloha k filmové adaptaci
- mají pochvalné recenze v britském tisku (The Times Literary Supplement; The London Book Review; The Guardian)

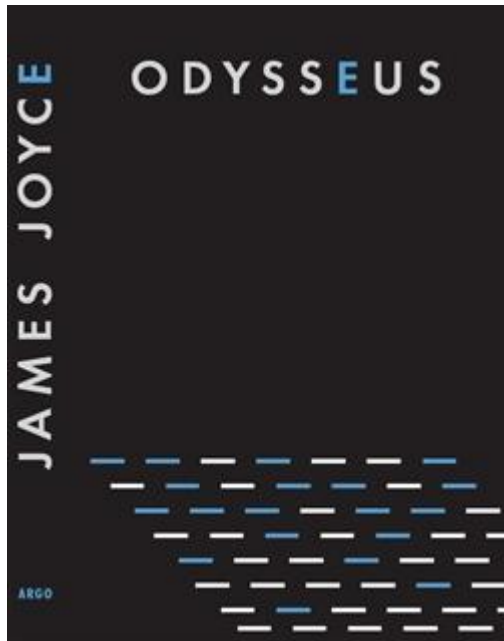
Nakladatelství v ČR, která se věnují překládům z britské literatury

- Argo – edice AAA, mnoho kmenových autorů (Michel Faber, Hilary Mantelová, Sarah Watersová apod.)
- Odeon – edice Světová knihovna (Ian McEwan, Julian Barnes); edice světových klasiků (Charles Dickens, Virginia Woolfová)
- Plus – Kingsley Amis
- Paseka – Salman Rushdie
- Kniha Zlín – Simon Mawer, John Fowles
- Volvox Globator – Martin Amis

reedice, pozdní díla

James Joyce: Odysseus (Argo, 2012)

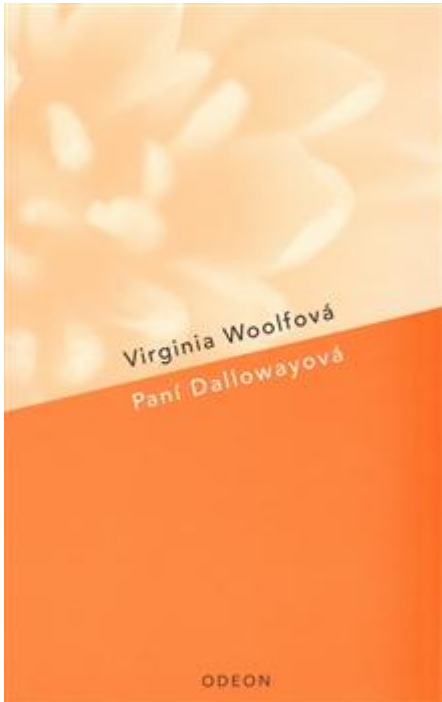
Jeden z nejslavnějších, nejvlivnějších a nejpodnětnějších románů západních literárních dějin. Ve všedním příběhu jednoho dne jako by oživaly všechny příběhy světa, včetně mýtu o Odysseovi.

Další díla: Portrét umělce v jinošském věku, Dubliňané

reedice, pozdní díla

Virginia Woolfová: Paní Dallowayová (Odeon, 2004)

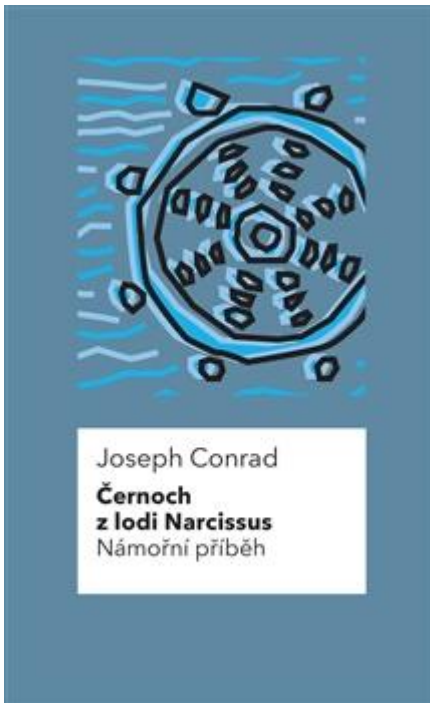
Stěžejní román moderní anglické literatury. Technikou proudu vědomí před námi Woolfová postupně odhalí skutečné nitro paní Dallowayové. Próza inspirovala světoznámý román Hodiny a stejnojmenný oscarový film.

Další díla: K majáku, Vlny, Orlando, Strašidelný dům, Deníky

reedice, pozdní díla

Joseph Conrad: Černoch z lodi Narcissus (Pulchra, 2016)

Titulní postava knihy, západoindický černý námořník James Wait, se plaví na obchodní lodi z Bombaje do Londýna. Po cestě onemocní tuberkulózou. Jeho osud vzbuzuje v některých námořnících soucit, jiní k němu zůstávají lhostejní.

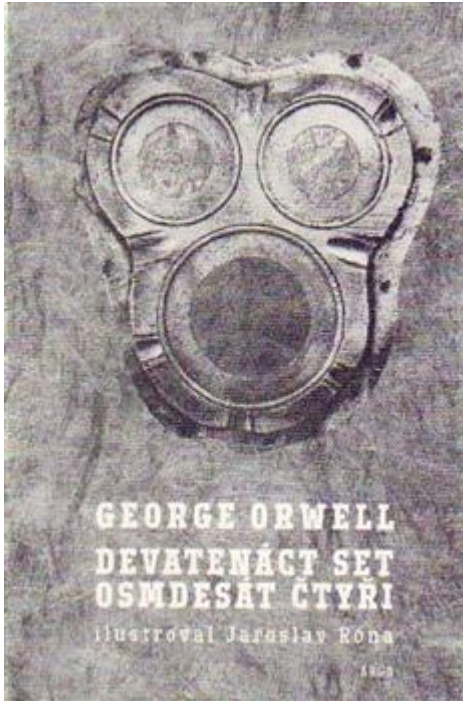
Další díla: Srdce temnoty, Nostromo, Před očima západu

reedice, pozdní díla

George Orwell: Devatenáct set osmdesát čtyři

(Argo, 2015)

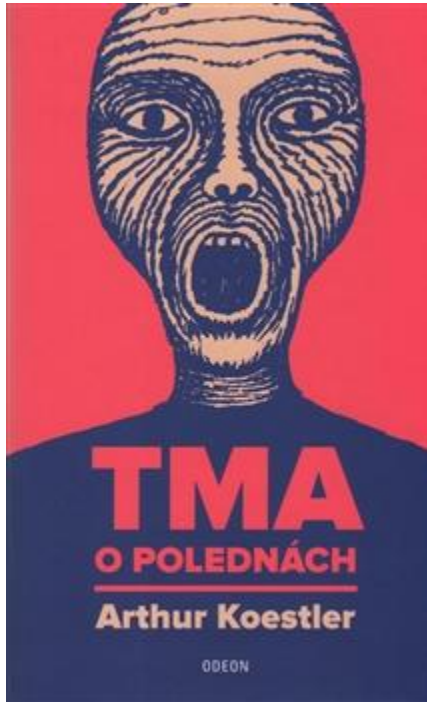

Strhující utopistický román světoznámého autora o vzpouře jednotlivce proti usurpující moci státu. Další díla: Eseje (3 knihy), Farma zvířat, Farářova dcera, Nadechnout se, Barmské dny, Cesta k Wigan Pier, Bože chraň aspidistru, Hold Katalánsku, Uvnitř velryby a jiné eseje

reedice, pozdní díla

Arthur Koestler: Tma o polednách (Odeon, 2016)

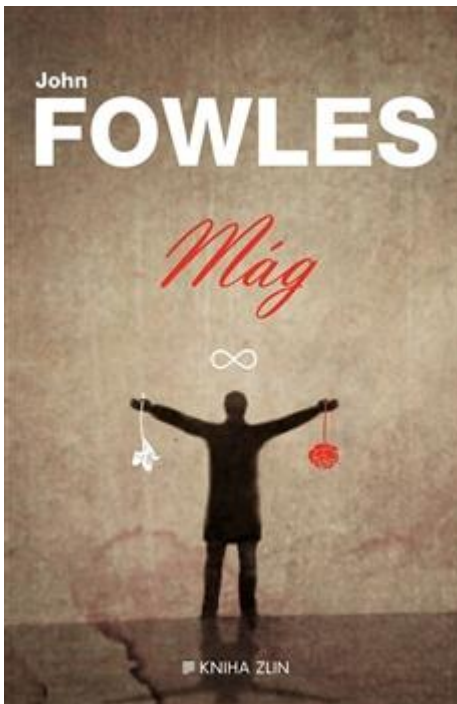

Děj románu se odvíjí na pozadí velkých moskevských procesů z let 1936–1938 s bývalými čelnými představiteli levé i pravé opozice. Je sice knihou o jednom osudu, ale symbolizuje životy mnoha lidí: hlavní postavou románu je bývalý lidový komisař Rubašov, fiktivní postava, která však připomíná Bucharina. Je semlet politickou mocí a nespravedlivě odsouzen. Neprávem opomíjené dílo, které směle konkuruje Orwellovu románu 1984.

reedice, pozdní díla

John Fowles: Mág (Kniha Zlín, 2014)

Příběh Nicholase Urfa se odehrává z větší části na řeckém ostrově Fraxos. Nuda, odloučenost a jisté zvláštní okolnosti ho přivedou do domu místního usedlíka, který ho upoutá kouzlem své osobnosti a postupně zapojí do podivné psychologické hry, v níž mu přisoudí hlavní roli, jež mu znemožní ze hry vystoupit a případně opustit ostrov.

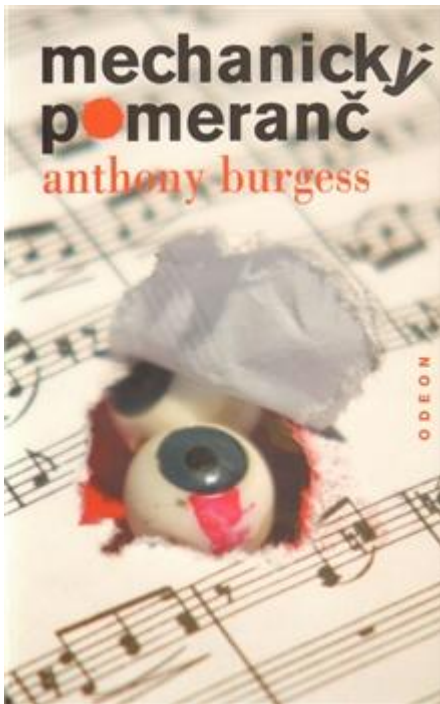
Další díla: Aristos, Mantis, Francouzova milenka, Sběratel

reedice, pozdní díla

Anthony Burgess: Mechanický pomeranč (Odeon, 2010)

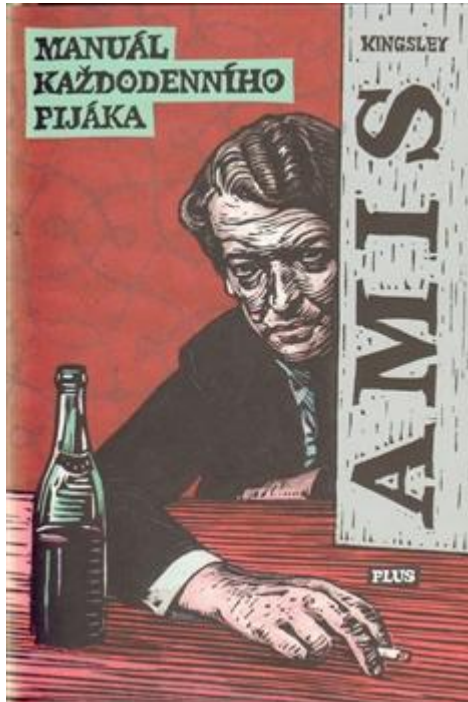
Úspěšný kultovní román z 60. let 20. století od nekonvenčního anglického autora sugestivně zobrazuje děsivost individuálního i společenského násilí a hloubku lidské bezcitnosti.

Další díla: Všechno, jen slunce ne, 1985

reedice, pozdní díla

Kingsley Amis: Manuál každodenního pijáka (Plus, 2012)

Tato kniha v jednom svazku přináší tři texty, které o pití napsal. Velký mistr anglického humoru doporučuje čtenářům dobře vyzkoušené recepty na míchané nápoje, seznámí je s fenoménem kocoviny, poradí, jak by se pijáci měli stravovat a jak se neopít.

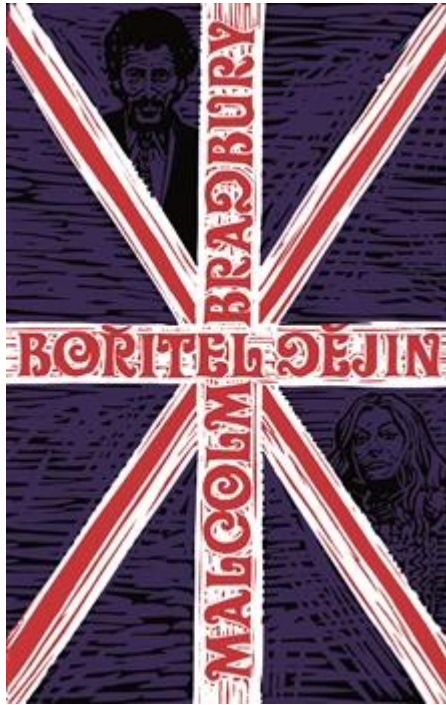
Další díla: Šťastný Jim (nový překlad), Konečná, Jake má problém

reedice, pozdní díla

Malcolm Bradbury: Bořitel dějin (Leda, 2016)

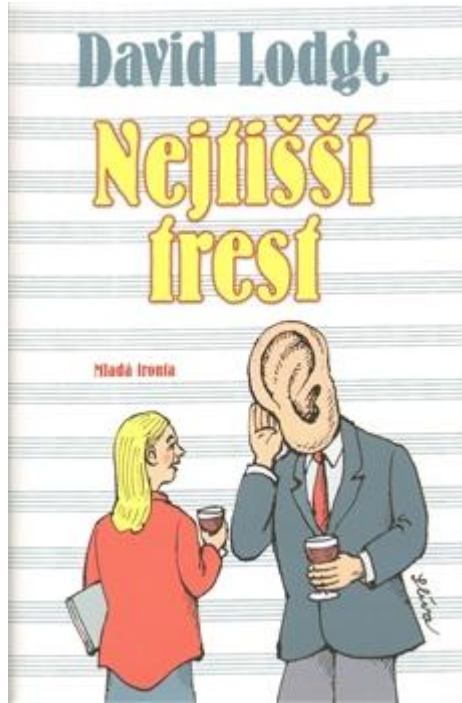
Howard Kirk, docent sociologie na jedné anglické provinční univerzitě, zosobňuje proroka nových pořádků, proti kterému je Mojžíš rozhrnující mořské vody ubohý břídil.

Radí, pátrá, intrikuje, pořádá večírky a obšťastňuje studentky tak, že laik žasne a odborník se nediví, neboť neradno věřit nikomu přes třicet.

reedice, pozdní díla

David Lodge: Nejtišší trest (Mladá fronta, 2009)

Vtipný, čtivý a velice lidský příběh profesora literatury Desmonda Batese, který se nechal předčasně penzionovat, ovšem pozvolna se propadá do samoty, kterou provází i nastupující hluchota.

Další díla: Hostující profesoři, Svět je malý, Výkvět mužství

„zlatá generace“

Ian McEwan: Myslete na děti! (Odeon, 2015)

Strhující psychologický příběh o tom, zdali váží víc právo rodičovské, nebo právo na život. Soudkyně Nejvyššího soudu má na stole případ mladíka z rodiny Svědků Jehovových...

Další díla: Mlsoun, Pokání, Betonová zahrada, Dítě v pravý čas, Nevinný, Na Chesilské pláži, Sobota, Solar, Amsterdam

„zlatá generace“

Martin Amis: Londýnská pole (Volvox Globator, 2007)

Kriminální příběh konce milénia. Obětí je Nicola Sixová, sexuálně vyzývavá žena, která sama sebe nenávidí a rozhodne se zaranžovat svou vraždu. Vrahem může být Keith Talent, násilnický ničema, jehož jedinými vášněmi jsou pornografie a šipky, nebo také bohatý, počestný a otravně romantický Guy Clinch.

Další díla: Věnováno Ráchel, Těhotná vdova, Peníze, Šíp času, Úspěch

„zlatá generace“

Julian Barnes: Flaubertův papoušek (Mladá fronta, 1996)

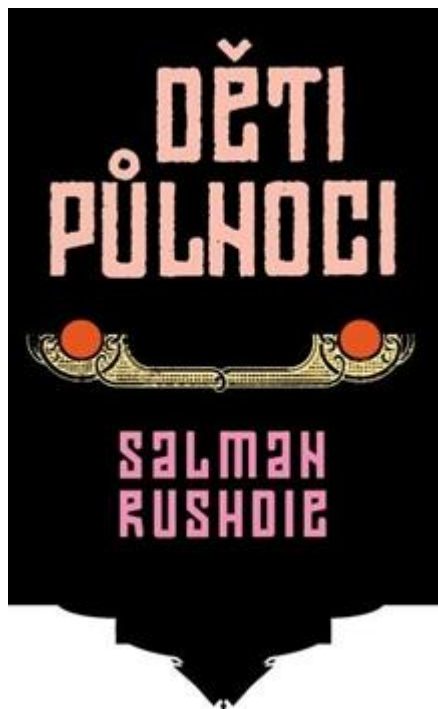
Román-esej seznamuje čtenáře z dosud neznámými podrobnostmi z Flaubertova života.

Další díla: Roviny života, Vědomí konce, Žádný důvod k obavám, Arthur&George

„zlatá generace“

Salman Rushdie: Děti půlnoci (Paseka, 2012)

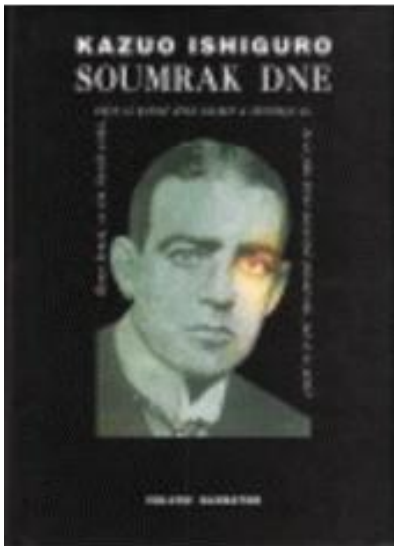
Sálím, dítě půlnoci, narozený současně s nezávislostí Indie, je vypravěčem rodinné ságy tří generací a zároveň přibližuje Indii 20. století.

Další díla: Satanské verše (2015), Hanba, Zběsilost, Klaun Šalímar, Čarodějka z Florencie, Joseph Anton

„zlatá generace“

Kazuo Ishiguro: Soumrak dne (Volvox Globator, 1997)

Vyprávění majordoma anglického panství, škrobeného snoba, který ani na stará kolena nechce přiznat, že přisluhoval nesprávné věci.

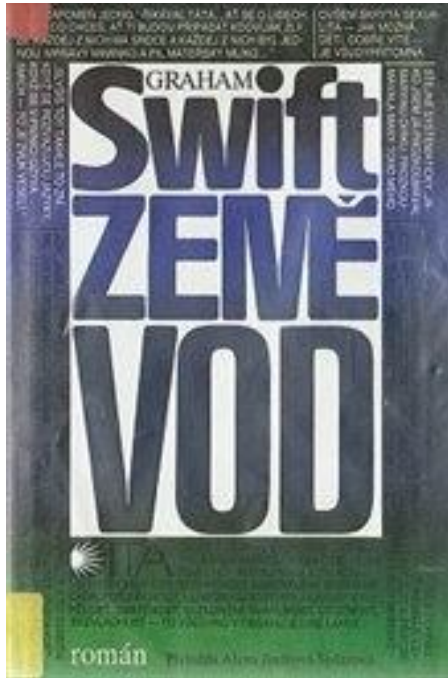
Další díla: Malíř pomíjivého světa, Neopouštěj mě, Když jsme byli sirotci, Nokturna

uznávání autoři

Graham Swift: Země vod (Dita, 1993)

Hrdinou je starý učitel dějepisu, jehož prostřednictvím rozehrává autor děj ve třech rovnocenných rovinách. První tvoří hrdinovy vzpomínky na mládí a dospívání a první milostné prožitky, druhou jeho úvahy nad smyslem dějin a jejich výkladem a postojem člověka k historii. Ve třetí rovině pak autor učitelovými ústy sugestivním způsobem líčí vlastní dějiny tohoto izolovaného, zaostalého kraje na osudech dvou rodin, selské a podnikatelské, jejichž příslušníci byli jeho předky.

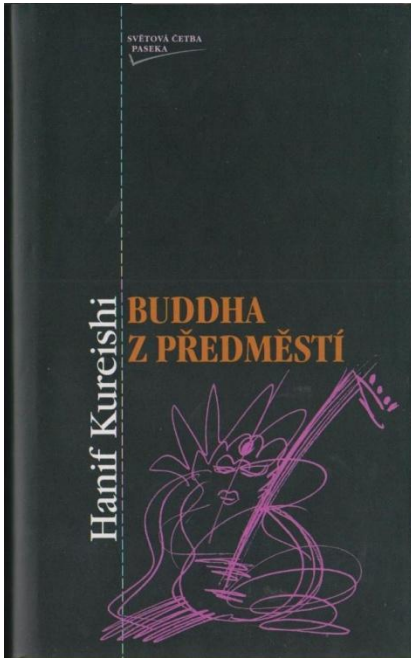
Další díla: Světlo dne, Zítřek, Škoda, že tu nejsi se mnou, Poslední přání, Až navěky, Mimo tento svět

uznávání autoři

Hanif Kureishi: Buddha z předměstí (Paseka, 1996)

Příběh z londýnského předměstí konce 70. let 20. stol., popisovaný očima dospívajícího chlapce z poloviny indického původu. Chlapcův otec je Ind, který kompenzuje svou frustraci malého státního úředníka tmavé pleti pořádáním relaxačních a spirituálních seancí pro bohaté Londýňany.

Další díla: Gabrielův dar, Láska ve smutné době, Byli jsme si blízcí

uznávání autoři

David Mitchell: Atlas mraků (Mladá fronta, 2012)

Román má celkem šest vypravěčů , od roku 8150 přes současnost až po dalekou budoucnost. Složitá, pyramidě podobná struktura, komplikovaný čtenářský zážitek.

Další díla: Hybatelé, Třináct měsíců, sencislo9, Tisíc podzimů Jacoba de Zoeta

uznávání autoři

Alan Hollinghurst: Linie krásy (Odeon, 2005)

Nick Guest, mladík ze skromných poměrů a čerstvý absolvent Oxfordu, dostane možnost sdílet domácnost s rodinou konzervativního poslance Geralda Feddena. Román, ze nějž autor r. 2004 získal Bookerovu cenu.

Další díla: Cizí dítě

uznávání autoři

Howard Jacobson: Šajlok, to jsem já (Práh, 2017)

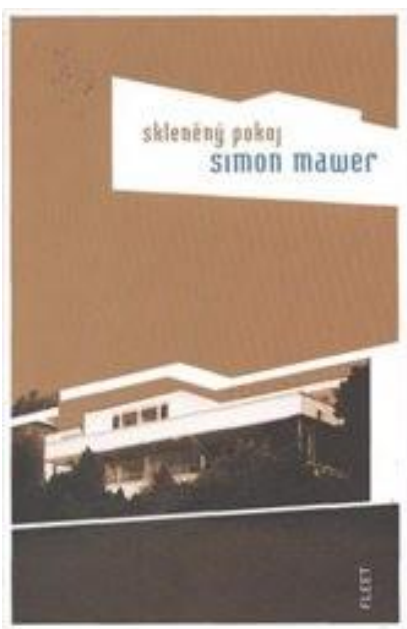
Románová hříčka nejvýraznějšího angložidovského prozaika současnosti klame tělem jako každá skvostná komedie. Magnát Strulovič, zhrzený otec, manžel i žid, narazí při návštěvě manchesterského hřbitova na nečekaného, zato vítaného dvojníka: na souvěrce Šajloka ze Shakespearova dramatu Kupec benátský.

Další díla: Finklerovská otázka

uznávání autoři

Simon Mawer: Skleněný pokoj (Kniha Zlín, 2009)

Příběh románu je inspirovaný skutečným osudem brněnské vily Tugendhat. Na pozadí příběhu jejích majitelů zrcadlí tragédii celého českého národa.

Další díla: Mendelův trpaslík, Pád, Dívka, která spadla z nebe

uznávání autoři

Irvine Welsh: Porno (Argo, 2016)

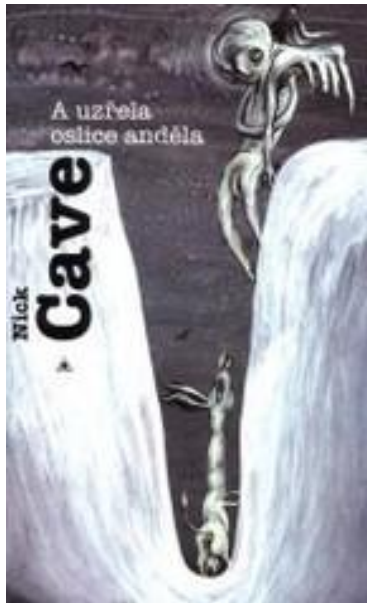
Hrdinové Trainspottingu se vracejí na místo činu, do Edinburghu: Mark Renton z Amsterdamu, Simon Williamson z Londýna, Frank Begbie z vězení...

Další díla: Acid House, Lepidlo, Trainspotting, Svinstvo, Extáze

uznávání autoři

Nick Cave: A uzřela oslice anděla (Argo, 1994)

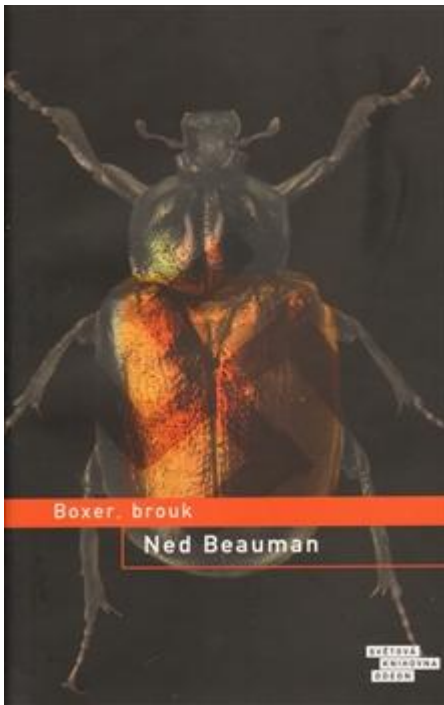
Jazyk plný biblických metafor a sevřený příběh vyprávěný na pomezí snu a šílenství.

Další díla: King Ink, Smrt Zajdy Munroa

mladí autoři

Ned Beaman: Boxer, brouk (Odeon, 2011)

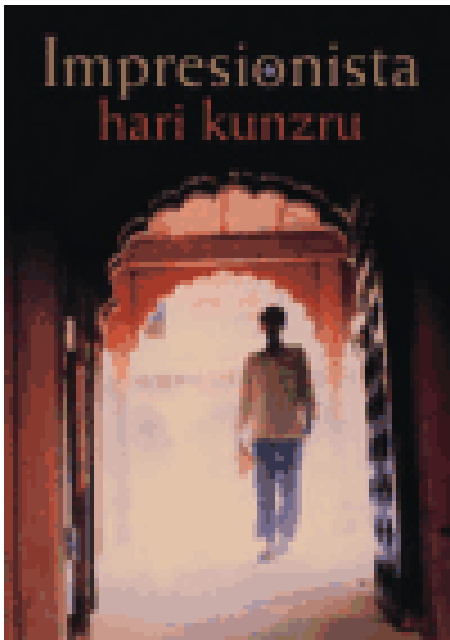
Nenápadný sběratel nacistických kuriozit Kevin Broom, trpící vzácnou nemocí a nejraději komunikující přes chat, najde mrtvolu soukromého detektiva a dopis od Adolfa Hitlera adresovaný jakémusi Philipu Erskinovi.

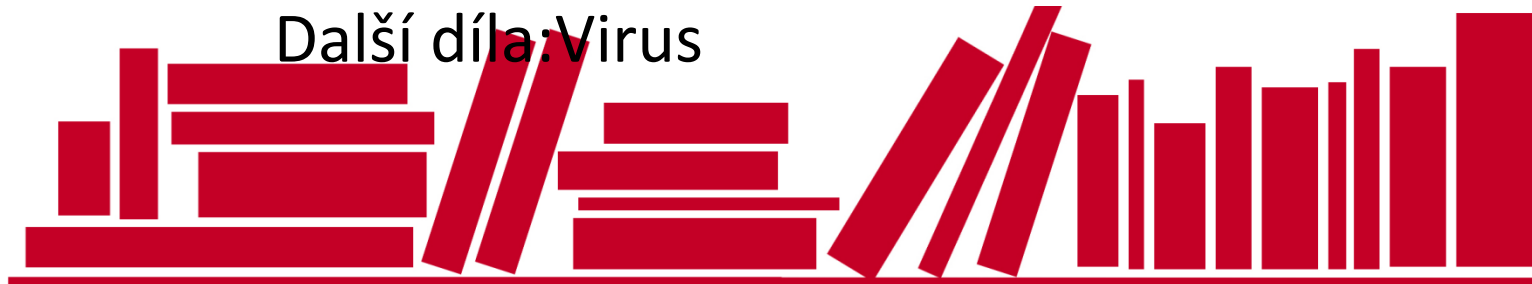
mladí autoři

Hari Kunzru: Impresionista (BB art, 2005)

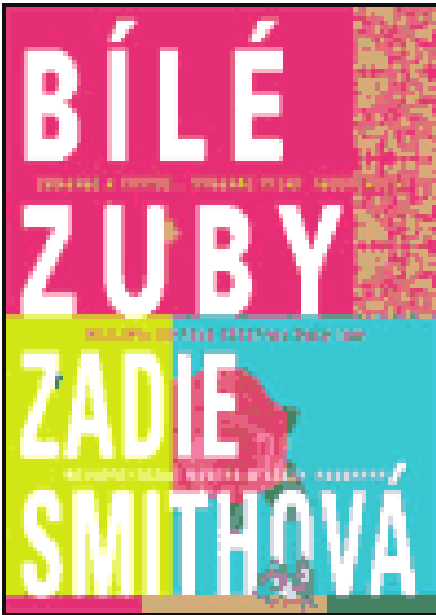
V románu, který je vtipnou variací na pikareskní román, nás autor provede nejrůznějšími sférami koloniální společnosti a na pozadí velkých dějinných událostí, jako je indický boj za nezávislost nebo první světová válka, vykreslí postavu, která vlastně žádnou postavou není – Prán Nat musí o přežití bojovat neustálým vymýšlením nových identit a román tyto proměny sleduje.

Další díla: Virus

ženské autorky

Zadie Smithová: Bílé zuby (BB art, 2003)

Prvotina mladé britské autorky, připomínající knihy Charlese Dickense a Salmana Rushdieho. Je dokladem přirozeného vypravěčského talentu.

Další díla: Sběratel autogramů, O kráse, Severozápad

ženské autorky

Sara Baume: Jasno lepo podstín zhyna (Odeon, 2016)

Sara Baume upoutala pozornost zejména výjimečnou kvalitou své lyrické prózy. Její elegický příběh o ničivých následcích izolace a hojivé síle soucitu, blízkosti a náklonnosti se právem stal mimořádnou událostí nejen na irském literárním nebi, ale v celém anglicky mluvícím světě.

ženské autorky

Chimamanda Ngozi Adichieová: Amerikána (Host, 2017)

Výjimečný počín vzkvétající imigrantské literatury poslední generace. Příběh o lásce, rasových otázkách a identitě.

Ifemelu a Obinze jsou mladí a zamilovaní, ale nespokojení se životem v Nigérii ovládané vojenskou diktaturou.

ženské autorky

Monica Aliová: Ve čtvrti Brick Lane (BB art, 2004)

VE ČTVRTI
BRICK
LANE

MONICA ALI

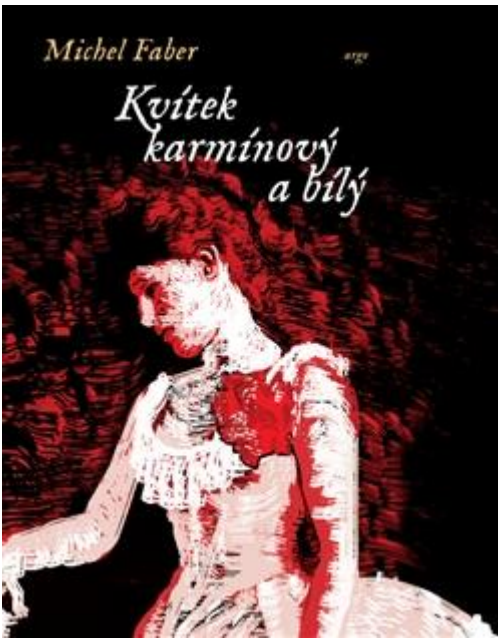
Úspěšná prvotina britské autorky zachycuje život Naznín, bangladéšské dívky, která byla při narození tak slabá, že ji porodní bába prohlásila za mrtvou. Když ji v osmnácti letech otec provdá za Chánua, bengálského přistěhovalce žijícího v Anglii, přijme to Naznín s odevzdaností, s jakou přijímá ve svém životě všechno. V Londýně se usadí uprostřed bangladéšské přistěhovalecké komunity v Brick Lane, stane se manželkou a matkou a užasle pozoruje neznámý život kolem sebe.

Další díla: V kuchyni

historický román

Michel Faber: Kvítek karmínový a bílý (Argo, 2014)

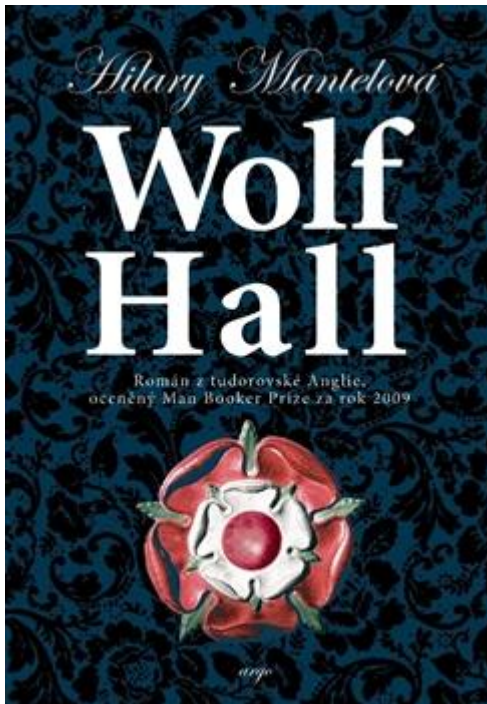
Michela Fabera porůznu přirovnávali k Ianu McEwanovi, Paulu Austerovi či Roaldu Dahlovi. Osou románu je vztah osmnáctileté prostitutky Sugar a dědice voňavkářského impéria Williama Rackhama. Je to panoramatický portrét viktoriánského Londýna se všemi jeho společenskými vrstvami, bildungsroman s nečekaně katarzním vyzněním a hlavně silný příběh.

Další díla: Fahrenheitova dvojčata, Pod kůží, Někdy prostě prší, Evangelium ohně

historický román

Hilary Mantelová: *Wolf Hall* (Argo, 2010)

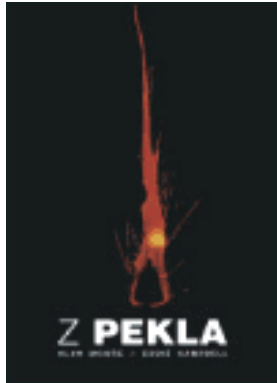
Anglie v šestnáctém století stojí jen krůček od katastrofy. Zemře-li král bez mužského potomka, zemi zpustoší občanská válka. Jindřich VIII. proto hodlá zrušit své dvacetileté manželství s Kateřinou Aragonskou a oženit se s Annou Boleynovou. Papež i většina Evropy ovšem stojí proti němu. A právě v tomto okamžiku na scénu vstupuje Thomas Cromwell.

Další díla: *Předved'te mrtvé*, *Za temnotou*, *Zavraždění Margaret Thatcherové*

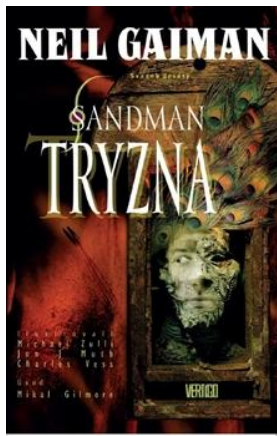

komiks

Alan Moore: Z pekla (BB art, 2003)

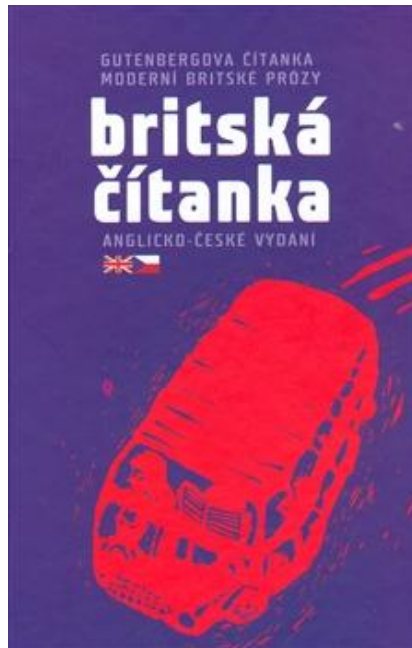
Neil Gaiman: Sandman (7 knih; Crew)

antologie

Čítanka britské literatury (Gutenberg, 2001)

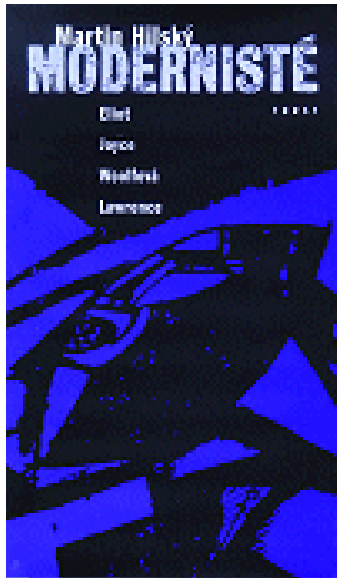

Gutenbergova čítanka moderní britské literatury přináší reprezentativní výběr z tvorby deseti významných současných britských prozaiků. Každá ukázka v anglickém originále je zrcadlově doplněna českým překladem, medailony autorů a výběrem dalších doporučených titulů, které byly v posledních desetiletích přeloženy do češtiny.

odborná literatura

Martin Hilský: Modernisté (Torst, 1995)

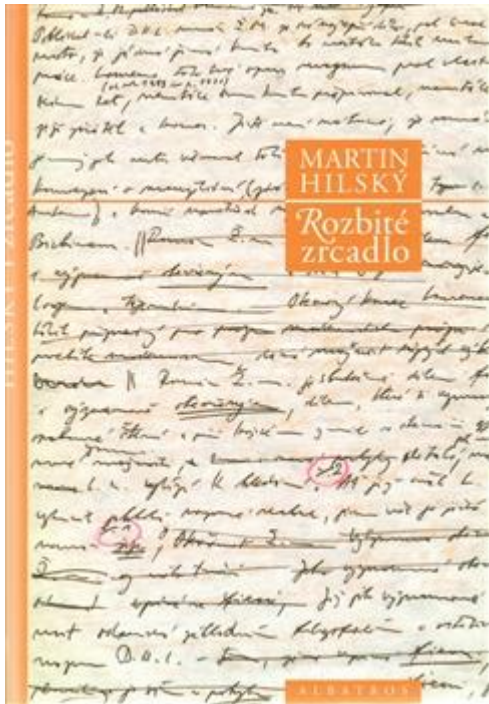

Hilský v úvodním eseji objasňuje všechno, co vedlo ke vzniku velkého myšlenkového a estetického zvratu v anglické literatuře a podává jeho podrobnou charakteristiku. Čtyři eseje přinášejí portréty čtyř nejvýznamnějších modernistických autorů: Jamese Joyce, Virginie Woolfové, Thomase Stearnse Eliota a D. H. Lawrence.

odborná literatura

Martin Hilský: Rozbité zrcadlo (Plus, 2009)

Rozbité zrcadlo je výběrem z esejistické tvorby Martina Hilského, profesora anglistiky na FF UK a předního českého překladatele. Ve třech částech, postupně věnovaných obecným literárním otázkám, americké a britské literatuře, předvádí profesor Hilský, proč je obecně považován za jednoho z našich největších anglistů.

odborná literatura

Ladislav Nagy, Martin Hilský (eds.) *Od slavíka k papouškovi* (Host, 2003)

Soubor studií různých autorů, které vycházely jako doslovy ke knihám v devadesátých letech, může sloužit i jako příručka pro studium britské prózy.

odborná literatura

Ladislav Nagy: Londýn stejný a jiný (Arbor vitae, 2004)

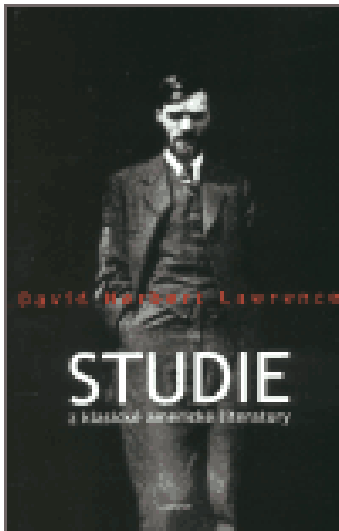

Kniha Londýn stejný a jiný předkládá čtenáři několik esejů, které se věnují výraznému fenoménu britské prózy posledních let: totiž knihám zachycujícím proměny Londýna.

odborná literatura

David Herbert Lawrence: Studie z klasické americké literatury (Host, 2002)

Lawrencovy Studie z klasické americké literatury poprvé vyšly roku 1924 a i ony samy jsou již klasickým dílem literární kritiky.

odborná literatura

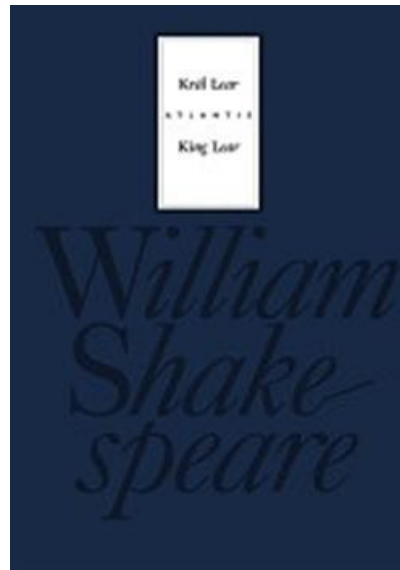
David Lodge: Jak se píše román (Barrister&Principal, 2003)

Populární britský romanopisec a literární kritik vypraví o literatuře, proměně románu ve 20. století, tvůrčím psaní, nakladatelské praxi a především o známých spisovatelích, jako jsou například Graham Greene, Kingsley Amis, D. H. Lawrence, James Joyce či Vladimír Nabokov. V závěru knihy nechává čtenáře nahlédnout i do své autorské kuchyně, neboť se vrací k tvorbě vlastních úspěšných románů.

William Shakespeare

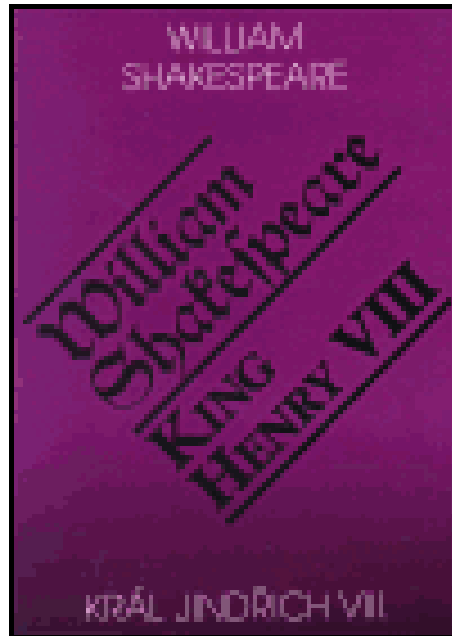
Martin Hilský

Torst / Atlantis
Klub čtenářů

William Shakespeare

Jiří Josek

Romeo

Co se chystá

- Nick Cave: Píseň z pytlíku na zvratky (Argo)
- Rudyard Kipling: Něco o mém životě (Dauphin)
- Michel Faber: Neskonalá, příběh jediné lásky (Argo)
- David Mitchell: Hodiny z kostí (Mladá fronta)
- Kazuo Ishiguro: Pohřbený obr (Argo)
- POZOR na Omegu:
  - Charles Dickens: Veliké naděje
  - John Milton: Ztracený ráj

Zdroje dobrých informací

- pouze webové
- nejlepší jsou samozřejmě britské: The Guardian; The London Book Review; The Times Literary Supplement)
- The BBC – množství adaptací klasických i moderních děl britské literatury
- v ČR: deníky nepublikují žádné relevantní informace, časopisy jen zřídka (jen "celebrity" a známá jména)
- www.iliteratura.cz (sekce o anglicky psaných knihách)

Jak knihy objednat

- knihy:

Amazon (www.amazon.com) – vícenáklady na doručení

Book Depository – www.bookdepository.com – doprava zdarma!

v ČR: jen výběr – např. Kosmas (www.kosmas.cz)

- e-knihy:

Amazon – nákupy ze čtečky Kindle jsou ještě levnější než nákupy na webu

Kontakt

PhDr. Richard Olehla, Ph.D.

E-mail: olehla1@gmail.com

